

حمید دیالمه گفت و گو کردیم

شهید دیالمه

مسأله بعدی این است که برخلاف تصور شما که دیالمه ستیزی را بعد از ۸۸ برجسته می بینید، باید بگویم که این ستیز از زمان شهادت ایشان وجود دارد و دلیل آن روشن است. شهید دیالمه با تمام افکار انحرافی و التقاطی وارد مبارزه شده بود. او اندیشه ها را نقد می کرد و پای بحث ایستاده بود. به نظر من شهید تا امروز تنها فردی است که مجاهدین خلق را از منظر ایدئولوژیک نقد کرده است. او کتاب تبیین جهان از مسعود رجوی را خط به خط خوانده و در یازده جلسه نقد کرده بود. تا امروز کسی منافقین را از منظر ایدئولوژیک نقد نمی کند. چون در دوره ای خانه های تیمی را شکل دادند و به ترور دست زدند و ابعاد سیاسی که از خود نشان دادند مسأله را روشن کرد.

۹۱ بسیاری این مجموعه را در حد یک گروهک تقلیل دادند، در حالی که پشت این جریان یک ایدئولوژی وجود داشت.

نیکو دیالمه (خواهر شهید): آنها [محصل] اندیشه ای بودند که در اشکال مختلف و در میان شخصیت های مختلف شکل گرفته بود. کار شهید فرهنگی بود و تنها با برخی از آنها که می خواستند به مراکز قدرت نزدیک شوند، درگیر شده و برخی نکات را بیان کرده بود. شهید می گفت اسلام ناب چیست و این تفکر چه بلایی بر سر اندیشه های دینی می آورد. شهید خط استعمار را می شناسد و در حوزه فرهنگی با این اندیشه های استکباری، استعماری، انحرافی و التقاطی مبارزه می کند. او در خط مقدم مبارزه با جریان فراماسونری است. «خط استشراق» کتاب جدیدی که از سخنرانی های شهید عبدالحمید دیالمه تهیه و تدوین شده و جدیداً به چاپ رسیده؛ گویی امروز نگاشته شده است.

تفکر اسلام ناب شیعی که انقلاب را به رهبری امام خمینی (ره) در جهان مطرح کرد، توسط جوانی گسترش پیدا می کند اما مقابله با این ماجرا با ترور فیزیکی شهید ممکن نبود، زیرا خداوند بابه شهادت رسیدن ایشان خواست که این نام باقی بماند، از این رو مقابله ها با شاگردان شهید بسیار جدی بود و حتی این افراد در جاهای مختلف پذیرش نمی شدند. بعد از بیش از بیست سال همت برای جلوگیری از مطرح شدن شهید دیالمه، حرکتی خود جوش و مردمی باعث شد افکار شهید باقی بماند. بعد از حوادث ۸۸ افرادی از میان مردم

نوشته ام حاق واقع است. در مورد فرم نوشتن، فرم حیات نامه مدنظر من است. من به ایشان دسترسی نداشتم و اطلاعات مربوط به شهید در مصاحبه های متعدد پراکنده بود. باید این تکه های پازل را از جاهای مختلفی بیرون می کشیدم و در جای درست خود قرار می دادم. خواهر شهید بخشی و آقای صالحی بخش دیگری را می دانستند. بسیاری از دوستان کلیتی مدنظرشان بود که من نمی توانم با چنین فضایی ارتباط بگیرم. برای باور پذیر شدن شخصیتی که مجسمه اش را می سازم، باید جزئیات را بدانم. به دنبال حاق واقع هستم و تا روایت خود من را اقتناع نکند، نمی نویسم و این تعهد را دارم.

من در بخشی از کتاب از شهید با عنوان دیالمه احیاگر یاد کرده ام، نه دیالمه افشاگر؛ اما متأسفانه تصویری که در جامعه شکل گرفت چنین بود که گویی ایشان صندوقی پر از اسناد درباره آدم هادارد و هر بار یکی را رو می کند!

۹۲ آیا تاریخ در حیات نامه نویسی به شما کمک کرد یا حیات نامه نویسی مسیری برای درک بهتر تاریخ بود؟

در جمعی از امیرالمومنین (ع) پرسیدند که نظر شما درباره سلمان چیست؟ امام فرمودند: او کوه ایمان بود. پرسیدند، نظراتان راجع به ابوذر چیست؟ امام فرمودند: یک آسمان صداقت بود. درباره حذیفه بن یمان پرسیدند، امام فرمودند: دشمن شناس خوبی بود. شخص پرسید، علی ابن ابی طالب چگونه بود؟ امام فرمودند: خداوند ما را از صحبت درباره خودمان نهی کرده است.

تحصیلات من حوزوی است و آنجا منطق، فلسفه، علم اصول، کلام و... خوانده ام. از قدیم به تاریخ هم علاقه داشتم. وقتی کتب تاریخ را می خواندم، اسامی، روندها و ماجراها در ذهن من می ماند. در دانشگاه علوم سیاسی خواندم و قواعد تاریخی به قواعد سیاسی تبدیل شد. دوره ای معلمی کردم و با سفسطه ها و شبهات روبه رو شدم و به آبخشور این مواجهاات پی بردم. این مجموعه ها در کنار هم قرار گرفتند.

مفاهیم مختلف من را به نظریه ای عمومی تحت عنوان «سازماندهی ذهن» رساند. من در این رابطه نوشته ام؛ مجموعه قواعدی که منطق سازماندهی ذهن است یعنی رسیدن به اطلاعاتی که بتواند به مسائل شکل یا پاسخ دهد. وقتی سرکاری می نشینم همه این موارد به کمک من می آید

و صرف تاریخ خواندن به من کمک نکرده است. گاهی اصول و گاهی کلام به کمک من می آید. منطق و فلسفه نیز در جاهایی من را یاری می کنند و به این ترتیب به نتایج بهتری می رسم.

متن کامل

برادر من خود اظهاری نداشت

شد، باید گفت روایتی ممتاز از شخصیت شهید ارائه شده و این ویژگی وجود دارد که روایت به دوران زندگی شهید پیش از انقلاب توجه دارد اما ما با شهید زندگی کرده ایم و نمی توانیم بگوییم که کتاب به تمام ابعاد زندگی وی پرداخته، چون امکان پرداختن به چنین وجود بزرگ و متعالی ممکن نیست، به ویژه که چنین افرادی معمولاً تلاش می کنند دیده نشوند و نمایش داده نشوند. شهید هم در این زمینه تلاش می کرد و خود اظهاری نداشت. او وظیفه اش را انجام می داد و همین کار را سخت می کند.

به عقیده من این اثر می تواند مقدمه ای بر دیگر پژوهش ها باشد. شهید دیالمه جوان بود و می تواند الگویی به روز برای مخاطبان باشد. او تمام نبوغ و استعداد خود را در مسیر جهاد تبیین و ارائه زیبای منطق اسلام صرف کرد. آنچه را فهمیده بود به بهترین شکل ممکن عرضه می کرد.

۹۳ با توجه به عمق ارتباط شما با شهید، آیا کتاب فهم زمانه آن نتیجه ای بود که می خواستید؟

نیکو دیالمه (خواهر شهید): با تشکر از آقای توکلی که زحمات زیادی برای این کتاب کشیدند، شخصیت شهید ابعاد مختلف و پیچیده ای داشت. وقتی با آقای توکلی صحبت کردیم در نظر داشتیم که برش هایی از زندگی شهید در دوران پیش از انقلاب نوشته شود. در صحبت ها و مصاحبه ها عموماً به حوادث بعد از انقلاب و اولین ریاست جمهوری اشاره می شد و تمرکز بر این مسائل بود، ولی به عقیده ما پیشینه باید نشان داده می شد و نقش ایشان در مبارزات، تأثیر وی بر دانشجویان و جامعه اطرافش از خانواده تا دیگران مورد توجه واقع می شد. با توجه به حجم بالای مطالب و زمان بالایی که صرف مصاحبه ها و پیاده سازی و تنظیم مصاحبه ها

